

Sygn. akt II Cz 577/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Ireneusz Płowaś

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2014 roku w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku M. P.

o zwolnienie od kosztów sądowych oraz udzielenie pomocy prawnej z urzędu

na skutek zażalenia wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 23.06.2014 roku, sygn. akt I Co 16/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt II Cz 577/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 23.06.2014 roku oddalił wniosek M. P. o zwolnienie od kosztów sądowych w całości oraz wniosek o udzielenie pomocy prawnej z urzędu.

W uzasadnieniu Sąd podał, że powódka złożyła w/w wnioski w sprawie o podział majątku, załączając oświadczenie obejmujące dane o jej stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Z oświadczenia tego wynika, że wnioskodawczynie prowadzi gospodarstwo rolne wspólnie z czworgiem uczących się dzieci w wieku: (...) lat, jest współwłaścicielką nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym o powierzchni 150 m² oraz nie posiada środków pieniężnych, czy wartościowych przedmiotów. Zgodnie z oświadczeniem jej miesięczne dochody stanowi wynagrodzenie za pracę w kwocie 2.600 zł, natomiast dzieci nie uzyskują żadnych dochodów.

W ocenie Sądu Rejonowego sytuacja materialna i rodzinna wnioskującej pozwala na przyjęcie, że posiada ona realną możliwość ponoszenia kosztów postępowania w sprawie o podział majątku i to bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Sąd podkreślił, że średnie wynagrodzenie netto zainteresowanej w okresie badanych 6 miesięcy wynosiło 3.925,16 zł, a po uwzględnieniu potrąceń dokonywanych przez pracodawcę – 3.726,02 zł. Wnioskodawczynie wskazał, że na utrzymanie mieszkania, media, telefon, wyżywienie, transport i wydatki szkolne dzieci przeznacza łącznie kwotę 2.850 zł w skali miesiąca, przy czym – jak twierdzi – niedobory pokrywa jej mama. Sąd uznał, że pozostała kwota stanowiąca różnicę między wspomnianymi sumami, pozwala na poczynienie stosownych oszczędności w celu uiszczenia kosztów sądowych. Sąd wspomniał, że wnioskodawczynie oceniając swoje możliwości finansowe zdecydowała się w grudniu 2013 roku na remont i modernizację zajmowanego budynku, zaciągając na ten

cel pożyczkę w zakładzie pracy w wysokości 10.000 zł. Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawczynie zaciągając pożyczkę stwierdziła, iż raty miesięczne w kwocie 200 zł nie przekraczają jej możliwości płatniczych. Nadto z treści przedłożonej deklaracji podatkowej wynika, że wnioskodawczynie winna otrzymać zwrot podatku za 2013 rok w wysokości aż 5.717 zł.

Sąd wskazał, że każdy zainteresowany powinien ograniczyć wszystkie wydatki do niezbędnego minimum, a zgromadzone środki przeznaczyć na pokrycie kosztów sądowych w sprawie prowadzonej we własnym interesie, która zmierza do uregulowania jego sytuacji prawnej. Koszty sądowe muszą być bowiem traktowane, jeśli nie priorytetowo, to co najmniej równorzędnie ze wszystkimi innymi wydatkami. Nie można akceptować sytuacji, w której zainteresowany preferencyjnie traktuje inne zobowiązania (np. z tytułu pożyczki czy kredytu), a oczekuje, że to Skarb Państwa, a w konsekwencji wszyscy podatnicy, poniosą koszty sądowe. Sąd zaznaczył, że postępowanie w sprawie o podział majątku wspólnego nie podlega przedawnieniu, wobec czego wnioskodawczynie może je zainicjować w dogodnym dla siebie momencie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie art. 100 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych a contrario oddalił.

Oceniając drugi z wniosków Sąd wskazał na art. 117 § 2 i 5 kpc i uznał, że z uwagi na nieznaczny rozmiar majątku wspólnego oraz sposób formułowania żądań we wniosku sprawa o podział majątku nie przekracza możliwości wnioskodawczynie. Żądania i wnioski formułowane są przez nią w sposób wystarczająco jasny, a treść wskazuje, iż można uznać jej za osobę nieporadną. Sam rodzaj sprawy nie stanowi przy tym wystarczającej podstawy do udzielenia pomocy prawnej z urzędu. Treść przedmiotowego wniosku oraz pisma z dnia 08.05.2014 roku przemawia za uznaniem, że orientuje się ona w przysługujących jej prawach i środkach prawnych, jakie należy przedsięwziąć w celu ich obrony i je podejmuje. Wnioskodawczynie nie ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności, jest osobą wykształconą, zatrudnioną w banku na stanowisku inspektora, a zatem z racji sprawowanej funkcji nieobce są jej sprawy o charakterze urzędowym.

Mając na uwadze powyższą argumentację Sąd Rejonowy na mocy art. 117 § 5 kpc a contrario również wniosek w przedmiocie udzielenia pomocy prawnej z urzędu oddalił.

Zażalenie na to postanowienie złożyła wnioskodawczynie, wnosząc o pozytywne rozpoznanie obu jej wniosków. Zdaniem skarżącej nie jest ona w stanie ze względu na swoją trudną sytuację materialną ponieść kosztów sądowych bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Wnioskodawczynie nadto wskazała, że wprawdzie ma ukończone studia wyższe na kierunku „Poradnictwo zawodowe i doradztwo personalne”, ale ani jej wykształcenie ani praca nie ma nic wspólnego z prawem i nie czuje się na siłach, aby poradzić sobie samej w tak trudnych i zawiłych dla niej przepisach sądowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie należało uznać za bezzasadne.

Stwierdzić należy, że rację ma Sąd Rejonowy, że zwolnienie od kosztów sądowych jest formą pomocy ze strony państwa dla osób będących w trudnej sytuacji materialnej, które nie mogą bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania własnego i rodziny opłacić należnych kosztów sądowych. Reguła powyższa wynika wprost z przepisu art. 102 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Nie ma wątpliwości, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych ma charakter wyjątkowy i można ją stosować tylko w ściśle określonych sytuacjach dotyczących osoby wnoszącej wniosek o zwolnienie od kosztów. Osoby posiadające majątek i stały dochód z reguły nie mogą zostać uznane za osoby ubogie, które mogą zostać zwolnione od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

W niniejszej sprawie pozwana posiada majątek o istotnej wartości, uzyskuje stałe dochody z tytułu pracy w kwocie około 3700 zł netto miesięcznie. Ocena sytuacji materialnej pozwanej nie może zostać dokonana w oderwaniu od realiów niniejszej sprawy tj. od wysokości kosztów sądowych, które winna uiścić. Opłata od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej wynosi 1.000 zł. Rację ma Sąd Rejonowy, iż

osoba ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych winna w pierwszej kolejności poczynić własne oszczędności a gdyby i to nie pozwoliło jej na zgromadzenie środków niezbędnych dla uiszczenia kosztów sądowych i to przy założeniu, że oszczędności winny być ograniczone tylko zakresem środków niezbędnych dla utrzymania koniecznego, mogłaby skutecznie wnieść o zwolnienie jej od kosztów sądowych. Tymczasem wbrew twierdzeniom wnioskodawczynie średni jej dochód z 7 miesięcy wynosi 3.726 zł. Okres ten jest wystarczający aby stwierdzić, że takie są właśnie przeciętne dochody netto powódki a nie takie jakie deklarowała w oświadczeniu dołączonym do wniosku. Wyrok w sprawie o rozwód jak twierdzi sama wnioskodawczynie uprawomocnił się w październiku 2013 roku, co oznacza, że wnioskodawczynie mogła ponad rok przygotowywać się na poniesienie opłaty od wniosku o podział majątku wspólnego. Z wyciągów z konta wnioskodawczynie nie wynika aby posiadała ona znaczne obciążenia finansowe.

Wobec tego Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu I instancji w zakresie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

To samo dotyczy drugiego wniosku dotyczącego ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu. Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu I instancji co do potrzeby ustanowienia dla wnioskodawczynie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu o podział majątku wspólnego. Gdyby o potrzebie ustanowienia takiego pełnomocnika miała zdecydować znajomość prawa czy więcej posiadanie wykształcenia prawniczego, przepis art. 117 kpc byłby inaczej skonstruowany. Potrzeba udziału pełnomocnika w sprawie może wynikać z nieporadności strony, skomplikowanego charakteru sprawy pod względem faktycznym lub prawnym, faktycznej niezdolności strony do samodzielnego działania w sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego żadna z tych przesłanek nie występuje w niniejszej sprawie. Wnioskodawczynie mimo braku wykształcenia prawniczego nie może być uznana za osobę nieporadną, bowiem na co wskazują jej pisma procesowe potrafi ona w sposób prawidłowy sformułować swoje wnioski, znane są jej środki służące w celu ochrony jej praw, w sposób prawidłowy reaguje na zarządzenia sądu. Należy zatem uznać, że Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił również drugi z wniosków. Wszystkie okoliczności sprawy wskazują, iż wnioskodawczynie w ewentualnym postępowaniu o podział majątku wspólnego będzie potrafiła w sposób prawidłowy działać w ochronie własnych interesów, zrozumie udzielane jej przez sąd pouczenia natury procesowej i prawidłowo na nie zareaguje, składając adekwatne do sytuacji wnioski.

Dlatego też na mocy art. 397 § 1 i 2 kpc w zw. z art. 385 kpc zażalenie wnioskodawczynie należało oddalić w całości jako bezzasadne.